

22. det. a
kötetben

283. f. 12/82. se.

46-yan 5 43

Hozzászólás a keleti peremterület kérdéséhez.

Közel két hetet tartózkodtam az ország keleti - Romániához csatolt - magyar peremterületén. Voltam Nagyváradon, Nagykárolyban, Szatmárnémetin és Nagybányán. Utam célja az ottani magyarságnak a közeli békeszerződéssel kapcsolatos felfogásának megismerése volt.

E peremterület magyarsága rendületlenül bizik abban, hogy egy igazságos területrendezéssel visszakerül Magyarországhoz, igen aggódik, a Magyar Népi Szövetség Kolozsváron székelő vezetőségének felfogásáért. A Magyar Népi Szövetség azon az állásponton van, hogy minden határváltoztatás káros volna, mert az elszakadó területek magyarságával csökkenne a magyarság súlya Erdélyben és ehelyett kisebbségi jogok kivívásáért kíván harcolni. Köztudomású azonban, hogy a vezetőségnek egy része terror alatt áll, nagyobb részét igen sok gazdasági szál fűzi a román kormányhoz és emiatt a véleménye erősen befolyásolt.

A peremterület magyarsága bátorítatlan, nem mer felszólalni, fél a retorzióktól, fél az irredentizmus vádjától és nem tudja, hogy esetleges akciójával nem-e árt a hivatalos magyar politikának.

Valamit ez ügyben azonban feltétlenül cselekedni kell, mert könnyen megtörténhetik, hogy a béketárgyalásokra a román kormány produkálni fogja a Magyar Népi Szövetség egy olyan határozatát, amely lemond a határrendezésről annak dacára, hogy egy ilyen határozat egyáltalán nem fedné a peremterület magyarságának felfogását.

E terület románsága is számol annak a lehetőségével, hogy Magyarországhoz tartozhat. Számol ezzel minden hangoztatás ellenére a román kormány is, sok kis jel szél emellett, így Nagyváradon le akarták szerelni az egészségügyi berendezéseket, egy részét Szebenbe, egy részét Temesvárra akarták irányítani, a munkásság azonban e tervet megakadályozta, sikerült így is egy nagy turbinát elszállítani. A peremterületen semmiféle investíció nem történik, pénzügyi hálózat nem épült ki. Az oly fontos Nagybányán is csak a mulhatatlanul szükséges s a bányák fenntartását célzó munkálatok folynak. Különösen nagy jelentőségű ez akkor, amidőn köztudomású, hogy a románság a legnagyobb harcot éppen Nagybánya területéért fogja vívni. A román közvélemény jól ismeri Nagybánya gazdasági jelentőségét, de míg román szempontból ez csak egyike a sok gazdag területeinek, addig ez nekünk az ország dolgozóinak szempontjából egyedüli ilyen természetű terület és iparunk szempontjából nélkülözhetetlen.

Nagybánya gazdasági jelentőségét egy külön tanulmányomban már kifejtettem, de ez alkalommal egy igen aktuális, jellemző példára kell reá mutatni. A múlt évi bortertermésünk 5 millió hektoliter volt, kb. 150-200 milliós svájci frank értékben. A bauxit után egyedüli jelentős tömegexportcikkünk. Most nemcsak ez évi hozama, hanem kellő permetezés elmaradás esetén több évi termésünk forog veszélyben. Az ország részleges szükséglete 800-1.000 waggon, jelenlegi készletünk cca 50 waggon és Nagybánya évi termelési kapacitása évi 4-500 waggon. Sok százezer szőlőtermelőnknek sok évi munkája forog kockán. Milliónyi földművesünk Nagybányáról pótolhatná műtrágyával elpusztult állatállománya miatt hiányzó természetes trágyát. Iparunk el sem képzelhető kénsav nélkül. Nagybánya termelése az ország egész szükségletét fedezi. Egy élni akaró ország iparához olyan ércek, mint réz, ólom, cink, mangán oly mennyiségben fordulnak ott elő, hogy az egész ország szükségletét fedezi. Dolgozóink sorsa nem lehet

alávetve más ország gazdaságpolitikájának. Az elsőrendű termeléshez szükséges nyersanyagok megszerzése nem függhet valutaállományunktól, vagy olyan anyagaink exportálásától, amire nekünk is mulhatatlan szükségünk van. Demokráciánk sem erősödhetik meg folytonos nélkülözések mellett. Így nem irredentizmusból, hanem létünket jelentő gazdasági szükségességéből kell kérnünk Nagybánya, illetőleg a környéken lévő érchegységek idecsatolását.

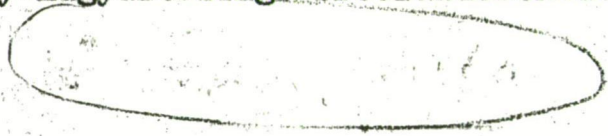
Szatmár megyében, különösen Nagykároly és Szatmárnémeti környékén jelentős sváb települések vannak. /Számukat 80.000-re becsülik./ Ezek Magyarországgal szemben igen ellenséges indulattal viseltetnek. Amennyiben az Egyesült Nemzetek határozata az volna, hogy például Szatmár megye hovatartozását népszavazás döntse el, úgy kérnünk kell, hogy e peremterület sváb lakossága ne vegyen részt a szavazásban.

Végül az erdélyi magyarságnak még egy igen fájó sérelmét említem meg. Sok tízezer magyar menekült el Erdélyből, akik ott veszteséget, itt tehertételt jelentenek. Számtalan család szakadt ketté, az asszony ott maradt, a férj itt van. Ezek nem mernek hazamenni, bár semmi bűnük nincs, csak az, hogy magyarok voltak.

Ezek érdekében igen fontos volna egy oly békepont felvétele, hogy mindazok a magyarok, akik ellen a mai napig nem indult eljárás népellenes, vagy háborús bűnös magatartás miatt, a békekötést követő hat hónap alatt visszatérhetnek háborítatlanul illetőségi helyükre.

Budapest, 1946. január 15.

Egy magyarországi szociáldemokrata.

Lóisa Kulpolit. oszt.

946 123
Kulpolit.

2 es

AVI no

hatali korvárnótorai:

"jument állás fog-
lólór."

1946. T. 24.